

ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

У статті визначено роль аграрного сектору України у загальній системі сталого розвитку держави. Наведено класифікацію методів державного регулювання та зазначено, що для реалізації ключової функції регулювання держава має здійснювати впливи на визначену сферу та водночас не допускати розриву взаємозв'язків усередині ринкового механізму. Визначені основні елементи системи державного регулювання. Наголошено, що державне регулювання в сучасних умовах повинно бути не лише спрямоване на досягнення цілей загальнодержавної аграрної політики, а й здійснюватися системно.

Ключові слова: аграрний сектор, сталий розвиток, державне регулювання.

KORYTNYI O.

NU «Chernihiv Polytechnic»

PROSPECTS OF STATE REGULATION OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

The role of the agricultural sector of Ukraine in the general system of sustainable development of the state is defined. It is noted that the modern theory of state regulation of the economy demonstrates the need for a comprehensive approach to the choice of means and methods of influencing the subjects of economic relations. Such a mechanism should be implemented systematically and based on long-term goals and tactical objectives of sustainable development. The main management functions are: planning, regulation, organization, forecasting and control. The regulatory function is an important component of the public administration system. It is noted that the views of theorists on the category of "regulation" differ, but do not contradict each other and may clarify each other. The purpose of state regulation of the economy is to create such an economic system that would focus on choosing the most efficient options for using existing factors of production and ensuring favourable socio-economic living conditions. Methods of state regulation are classified. It is noted that the constant development of various economic processes requires increased attention to ensure the effectiveness of the process of state regulation of sustainable development of the agricultural sector of the regions of Ukraine in order to fulfil the strategic objectives. It is emphasized that in order to implement the key function of regulating the sustainable development of the agricultural sector of the regions of Ukraine, the state must exert influence on a certain area and at the same time prevent the rupture of relations within the market mechanism. The main elements of the system of state regulation are defined (goals, subjects, objects, forms, methods, tools and results of regulation). It is emphasized that state regulation in modern conditions should be not only aimed at achieving the goals of national agricultural policy, but also systematically.

Key words: agricultural sector, sustainable development, state regulation.

Постановка проблеми. Аграрний сектор України виступає істотною складовою системи забезпечення ефективності функціонування національної економіки. Сьогодні наявний стан розвитку аграрного сфери демонструє незбалансованість та формування переваг на економічних складових при вторинному відношенні до екологічної та соціальної детермінант. Зазначене обумовлюється відсутністю дієвих механізмів державного регулювання, які базуються на засадах концепції сталого розвитку аграрного сектору регіонів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження основних аспектів розвитку аграрного сектору знайшли відображення в працях О. Бородіної, М. Скорик, П. Гайдуцького, Є Мішеніна, Р. Косодій, Ю. Полтавського, П. Саблука, І. Чайківського та багатьох інших. Теоретико-методологічні аспекти державного регулювання національної економіки, у тому числі аграрної сфери розробляли: І. Абрамова, В. Андрійчук, О. Білорус, Л. Васильєва, В. Геєць, Я. Дяченко, С. Кваша, Е. Лібанова, та ін.

Мета статті. Розглянути перспективні напрями державного регулювання аграрного сектору України.

Виклад основного матеріалу. Сучасна теорія державного регулювання економіки демонструє необхідність комплексного підходу щодо вибору засобів та методів впливу на суб'єкти економічних відносин. Такий механізм має здійснюватися системно та ґрунтуватися на довгострокових цілях і тактичних завданнях сталого розвитку. У всіх країнах світу постійно ведеться пошук напрямів удосконалення взаємовідносин між державою та виробником щодо посилення або послаблення державного втручання в господарську діяльність. Основними серед функцій управління є: планування, регулювання, організацію, прогнозування та контроль. Зазначимо, що не можна виділяти важливіші функції, оскільки за певних умов та в певний проміжок часу вони набувають домінуючого характеру. Функція регулювання є важливою складовою системи державного управління. Вона покликана підтримувати нормальний процес будь-якої діяльності відповідно до визначеного сценарію, знижувати негативні відхилення шляхом коригування запланованих параметрів тощо. Зазначимо, що погляди теоретиків відносно категорії «регулювання» різняться, але не суперечать один одному і можуть уточнювати один одного.

Отже, мета державного регулювання економіки – створити таку господарську систему, яка б орієнтувалась на вибір найефективніших варіантів використання наявних факторів виробництва та забезпечення сприятливих соціально-економічних умов життєдіяльності [1]. Методи державного регулювання класифікуються у науковій літературі за певними ознаками (рис.1).

Для реалізації ключової функції регулювання сталого розвитку аграрного сектору регіонів України держава має здійснювати впливи на визначену сферу та водночас не допускати розриву взаємозв'язків усередині ринкового механізму.

Отже, під регулюванням розуміється визначений процес, а система державного регулювання репрезентує собою систему заходів, за сприяння яких здійснюється такий процес. С. Урба, зазначає, що «державне регулювання аграрного сектору економіки – це сукупність економічних, організаційно-правових і соціальних заходів економічної політики держави, спрямованих для створення ефективного та стабільно-зростаючого розвитку мультифункціонального сільського господарства з метою забезпечення продовольчої безпеки країни та зміцнення його конкурентних позицій на світовому аграрному ринку» [3]. Деякі науковці метою державного регулювання розвитку аграрного сектору вбачають «забезпечення населення продуктами харчування, а також іншими товарами з сільськогосподарської сировини в поєднанні з вирішенням соціальних та економічних проблем в умовах становлення ринкових відносин і багатоукладності економіки» [4]. На думку автора дане твердження є занадто вузьким та вже не відповідає сучасним принципам сталого розвитку аграрного сектору. Л. Васильєва, думку якої підтримує автор, стверджує, що «державне регулювання аграрного сектору економіки здійснюється у вигляді комплексу заходів в аграрному секторі у вигляді економічного впливу держави на процеси виробництва, переробки, реалізації сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства з метою збереження продовольчої безпеки країни та її регіонів, стабілізації агропромислового виробництва та подолання галузевих диспропорцій» [5].

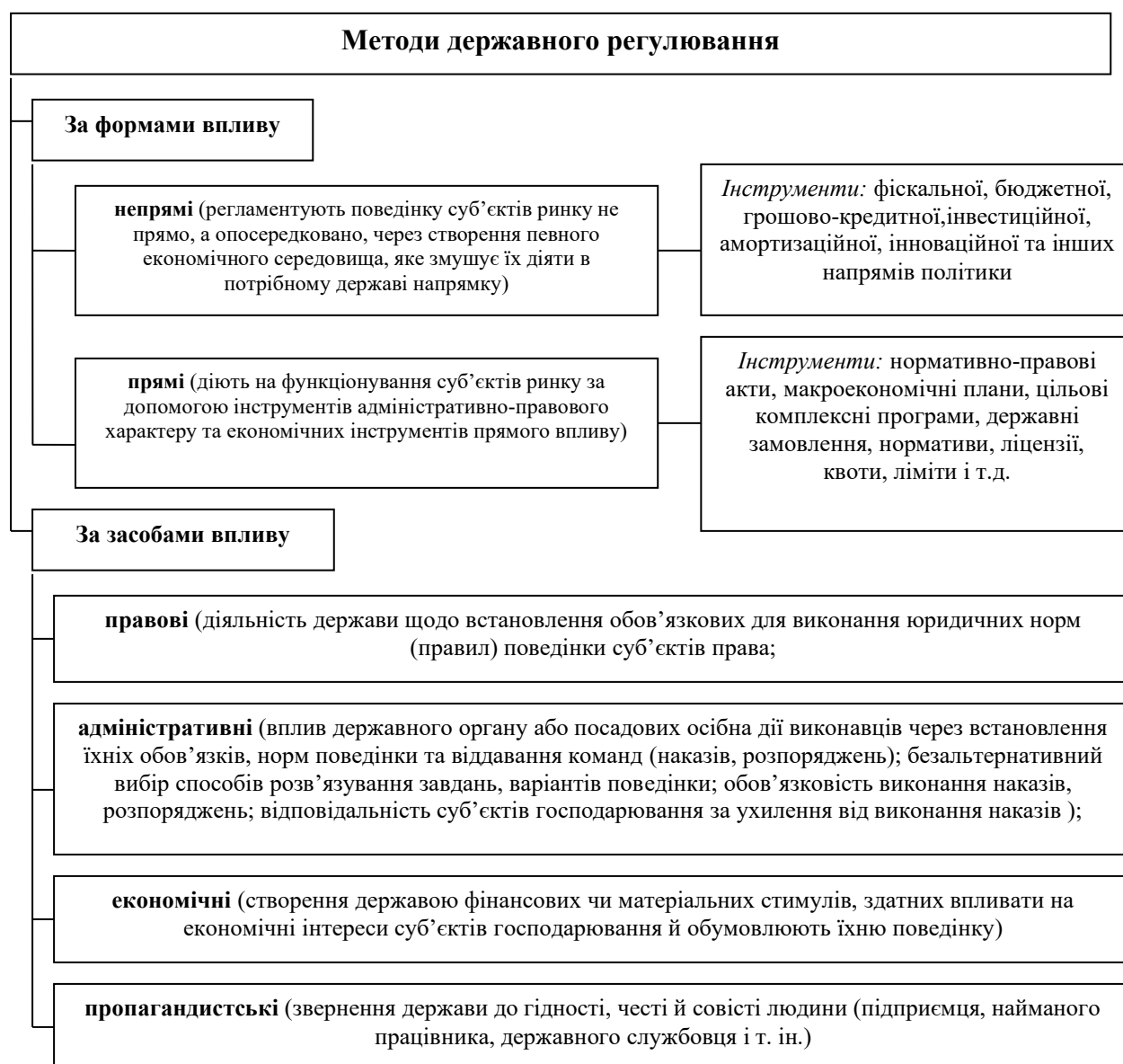

Рис. 1. Класифікація методів державного регулювання [2]

На початку витоків державного устрою починали простежувалися деякі елементи державного регулювання окремих господарських процесів, що відбувалися у вигляді підтримки допустимого рівня життя населення, формування необхідних умов для виробництва товарів та ін. При розгляді початку регуляторних впливів відносно аграрного сектору в історичній ретроспективі, слід підкреслити певну періодичність забезпечення держави продовольчими запасами (сучасна функція Державного агентства резерву України). Поетапно в системі державного регулювання аграрного сектору національної економіки використовуються більш ефективні механізми та інструменти державного регулювання аграрної галузі.

Відзначимо, що постійний розвиток різних економічних процесів вимагає посиленої уваги до забезпечення ефективності процесу державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору регіонів України задля виконання поставлених стратегічних завдань. Однак, вагомих результатів структурних зрушень у діяльності сільськогосподарських суб'єктів в останні роки, на жаль, не вдається досягти. Зазначене обумовлюється тим, що процес функціонування галузі проходить в ускладнених не лише економічних, а й політичних умовах. У фокусі нестабільності основним базовим інструментом активізації діяльності сільськогосподарської галузі в умовах сталого розвитку є забезпечення її ефективного (результативного) державного регулювання, яке вимагає систематизації всіх складових елементів. Визначені елементи системи державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору регіонів України наведені на рис.2.

Рис. 2. Структурні елементи регулювання сталого розвитку аграрного сектору регіонів України
Джерело: побудовано автором

Постійне перетворення національної економіки в загальному сенсі передбачає зміну відносин у даній сфері між всіма суб'єктами та модифікацію соціальних процесів. Ситуація, що сьогодні склалась вимагає постійних коригуючих впливів не лише на основі відомих механізмів державного регулювання, а й розбудови нових технологій регуляції сталого розвитку аграрного сектору. Загальновідомо, що позитивний результат процесу державного регулювання аграрної сфери можна очікувати за умови налагодження гармонійних стосунків у системі тісної співпраці між державою, представниками бізнесу й інвесторами. Розв'язуючи проблеми державного регулювання сталого розвитку аграрної сфери регіонів України за принципом «поєднання інтересів» необхідно обов'язково враховувати інтереси як територіальних громад так й окремих громадян (особливого значення набувають сільські місцевості).

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що державне регулювання сталого розвитку аграрного сектору регіонів України набуває актуальності в сучасних умовах та повинно мати спрямування на досягнення цілей загальнодержавної аграрної політики та здійснюватися системно, що визначає порядок дій такого регулювання.

Література

1. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: навч. посіб. К.: МАУП, 2000. 176 с
2. Михайловська О.В., Сахно Є.Ю., Ткаленко Н.В. Ресурсно-інформаційне забезпечення видавничо-поліграфічної галузі України: проблеми та перспективи : [монографія]. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 166 с.

3. Скорик М. О. Державне фінансове регулювання аграрного сектору економіки : дис. канд. ек. наук : 08.00.08. Київ. 2016. 203 с
4. Мішенін Є.В., Косодій Р.П. Соціально-економічні та екологічні напрями розвитку сільських територій. Економіка АПК. 2005. №5. С. 98-105
5. Васільєва Л.М. Державне регулювання аграрного сектора України в умовах системної модернізації концептуальні теоретичні положення та напрями подальшого розвитку: [монографія]. Донецьк : Юго-Восток, 2011. 392 с

References

1. Stechenko D.M. (2000) "Derzhavne rehulivannia ekonomiky" ["State regulation of Economy"] : navch. posib. K.: MAUP. 176 p. [Ukraine].
2. Mykhailovska O.V., Sakhno Ye.Iu., Tkalenko N.V. (2016) "Resursno-informatsiine zabezpechennia vydavnycho-polihrafichnoi haluzi Ukrainy: problemy ta perspektyvy" ["Resource and information support of the publishing and printing industry of Ukraine: problems and prospects "] : [monohrafiia]. Kyiv: Kondor-Vydavnytstvo. 166 p. [Ukraine].
3. Skoryk M. O. (2016) "Derzhavne finansove rehulivannia ahrarnoho sektoru ekonomiky" ["State financial regulation of the agricultural sector of the economy"] : dys. kand. ek. nauk : 08.00.08. Kyiv. 203 p. [Ukraine].
4. Mishenin Ye.V., Kosodii R.P. (2005) "Sotsialno-ekonomichni ta ekolohichni napriamy rozvytku silskykh terytorii" ["State regulation of the agricultural sector of Ukraine in the conditions of system modernization conceptual theoretical positions and directions of further development"]. Ekonomika APK ["Scientific journal "Economics of agro-industrial complex"]. №5. P. 98-105 [Ukraine].
5. Vasileva L.M. (2011) "Derzhavne rehulivannia ahrarnoho sektora Ukrainy v umovakh systemnoi modernizatsii kontseptualni teoretychni polozhennia ta napriamy podalshoho rozvytku" ["State regulation of the agricultural sector of Ukraine in the conditions of system modernization conceptual theoretical positions and directions of further development "] : [monohrafiia]. Donetsk : Yuho-Vostok, 2011. 392 p. [Ukraine].

Надійшла / Paper received : 11.08.2020
Надрукована / Paper Printed : 28.09.2020